

Posudek vedoucí diplomové práce

Název práce: Výchova ke ctnosti jako odkaz antických filosofů

Autor práce: Bc. Soňa Budínová

Obor studia: Pedagogika volného času

Posudek vypracovala: PhDr. Bc. Zuzana Svobodová, Ph.D.

Datum: 10. 5. 2014

Formální hodnocení:

Předložená práce o rozsahu 95 tiskových stran do Závěru včetně splňuje stanovený obsahový limit pro diplomové práce. Grafická úprava je dobrá. Gramatická i stylistická úroveň práce je rovněž dobrá, zaznamenala jsem jen několik chyb v celé práci – významněji jen na s. 55 v předposledním řádku, kde jsou dva případy chybějícího písmene.

Obsahové hodnocení:

Práce je strukturována do sedmi kapitol. V Úvodu autorka formuluje cíl práce: „popsat, jakým způsobem zahlíželi na výchovu ke ctnostem někteří významní antičtí filosofové, jaké ctnosti považovali za klíčové a jakým způsobem je u svých žáků rozvíjeli. ... sledovat, jak jednotliví filosofové pohlíželi na možnost naučit se etickému jednání. ... najít přesah jejich myšlenek do současného školství, případně navrhnout, jakým způsobem by jejich myšlenky bylo možné v současné pedagogické praxi zúročit.“ (s. 7–8).

První kapitola je věnována popisu historického kontextu vzniku filosofie v řecké oblasti. Pravděpodobně bylo předpokládáno, že práce bude obsahovat i obrazovou přílohu, neboť se na s. 10 odkazuje na obr. 1, který se však v mém výtisku nevyskytoval.

Druhá kapitola je nazvána Sofisté a autorka zde představuje myšlenky několika sofistů, vychází přitom buď ze sekundární literatury, případně z Platónových dialogů. Jako další možnost zdroje filosofických zlomků mohla autorka využít i webové stránky Zdeňka Kratochvíla (www.fysis.cz). Za překvapující zjednodušení považuji na s. 19 nazvané období Homérových eposů jako období temna „ve kterém byl člověk pouze hračkou v rukou bohů“. Zdá se, že zde se nechala autorka svést zřejmě ideologicky zaměřenou sekundární literaturou, která viděla vývoj lidstva jako pokrok od temnoty k zářným zítřkům. Již Homér, ale i Hésiodos přinášejí pohled na člověka vskutku barevnější, než jak je uvedeno na citovaném místě z s. 19. Thrasymachův výrok na s. 21 mohl být uveden společně v odstavci na s. 20, kde je podobná citace rovněž uvedena.

Třetí kapitola je věnována Sókratovi. Zde informace na konci s. 28 byla pro mě inspirací pro otázku níže. Na s. 31 se omylem uvádí „dialektologie“, což je (sice existující) termín, který nesouvisí se Sókratovou metodou.

Čtvrtá kapitola popisuje osobnost Platóna a jeho pojetí občanských ctností, navazuje pátá kapitola s výkladem Aristotelova etického konceptu. Již na s. 53 by bylo také vhodné uvést, že ne všechny

ctnosti mají svou nejvyšší hodnotu ve středu mezi nadbytkem a nedostatkem (je uvedeno správně v závěru v práci). Termín „zabředl“ v češtině s negativní konotací, asi není zcela vhodný pro vyjádření Aristotelova vztahu k dále uvedeným otázkám (srov. s. 57). Rovněž na s. 57 v druhém odstavci je citováno z ideologizující sekundární literatury, přičemž se citované prezentuje jako myšlení Aristotelovo. V podkapitole o Aristotelově vlivu na následovníky by snad bylo vhodné uvést i jména konkrétních osob či mnišských řádů, kde je toto myšlení stále promyšleno (i když je naznačeno, že církev postupně Aristotelovo myšlení interpretuje, srov. s. 58).

Šestá kapitola je věnována rozboru výchovy ke ctnostem v římské filosofii, postupně je představena Ciceronova, Senekova a Quintilianova koncepce etiky. I zde si vážím především toho, že autorka cituje při rozboru pojetí ctností u jednotlivých autorů z primární literatury.

V sedmé kapitole autorka představuje možné návaznosti na antické pojetí ctností v rámci současně platných kurikulárních dokumentů pro základní vzdělávání a pro gymnázia. Z uvedeného vyplývá, že učitelé v našich podmínkách mohou směle navazovat na náročnou výchovu ke ctnostem prosazovanou již od antiky, nicméně podstatně kompetitivní pojetí současného školství navazuje spíše na koncepci rétorických škol se sofismaty. Dovoluji si též upozornit, že autorka na s. 89 přejímá chybu z RVP ZV, kde je uvedeno „šest“ aplikačních témat, když následně je jich jmenováno sedm.

V Závěru autorka shrnuje celou práci vzhledem k vytčeným cílům a opět upozorňuje na otevřené možnosti navázat i v současném českém školství na antickou výchovu ke ctnostem.

Závěr:

Autorka si zvolila náročné téma vzhledem k tomu, že ve studijním oboru Pedagogika volného času není příliš prostoru věnováno výuce filosofie či jazykové průpravě ve staré řečtině či latině. Ve své práci se proto zaměřila na konkrétní problematiku v rámci výchovy, a to na výchovu ke ctnosti u vybraných antických myslitelů. Čerpala z primární či sekundární literatury v češtině, případně v angličtině, výběr literatury považuji za dostatečný, na případné problémy při práci s ideologizující sekundární literaturou bylo poukázáno. Stanovené cíle jsou v práci naplněny.

Předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou: 2.

Otázky k obhajobě:

1) Jedno z nejrozsáhlejších děl filozofa Antisthena neslo název „PERI PAIDEIAS É PERI ONOMATÓN“ – viz DL VI 15-18. (srov. též CEPKO, J. Antisthenés a Paideia: K sókratovskému modelu výchovy. *Filozofia*. 2011, roč. 66, č. 6, s. 535-544. ISSN: 0046-385 X.) Odkud pramení tvrzení, uvedené v předkládané diplomové práci v poslední větě na s. 28?

2) Prosím vysvětlete tvrzení z s. 68: „Proto Cicero hledá ctnost někde uprostřed mezi jedním absolutně správným a nesprávným.“

V Praze dne 10. 5. 2014

PhDr. Bc. Zuzana Svobodová, Ph.D.